

Ljubezen do bližnjega.

Na travniku pod vasjo Dobrave so se ustavili cigani. Napravili so si priprost šator in ne daleč od njega velik ogenj. Nad ogenj so obesili kotel in grde ciganke so jele pripravljati obed (kosilo). Na pólu nagi ciganski otroci so se podili okolo šatora, tekli za memo gredočimi ljudmi, prosjácii in jih nadlegovali toliko časa, dokler niso dobili kakega darú. Majhen, bled deček okolo štirih let je sedel pred šatorom in obiral kosec suhega kruha. Deček je bil nežnega lica in lepih črnih oči, ki so se solzile. Vsacega, kdor je šel memo, pogledal je deček tako mило, kakor bi hotel nekaj prositi. Vsak človek se je zanimal zanj.

Nek imeniten, star gospod v vojaškeji obleki je vže dljé časa stal blizu ciganskega šatora in opazoval ubozeга dečka.

Končno je stopil k najstarejšemu ciganu, ki je ležal na golih tleh pred šatorom, nagovoril ga je in mu dejal: „Čuj, starec! Kdo je óni bleđi deček, ki sedi pred šatorom?“ „Oni nebodigatreba? To je, žalibog, tudi naše cigansko dete,“ odgovori cigan ter se ne briga dosti za gospoda, ki ga je vprašal. „Poslušaj me, starec,“ reče gospod dalje „ter si ne nakladaj novega zlá na svojo sivo glavo. Na dečkovem lici ni videti ciganskega rôda; ta nežni obrazek, te lepe črne oči, vse to kaže, da ima deček plemenite stariše. Vi, cigani, ste otroka bajé ukradli!“ Pri teh besedah skoči cigan po konci ter gleda s srpimi očmi neznanega gospoda. Malo ne vsa ciganska tolpa je obstopila tujea ter ga s strahom in mržnjo ogledovala od nog do glave. Tujec se za vse to ni nič brígal; pogledal je cigane z ostrim očesom in dejal: „Jaz sem polkovnik Brankovič in vas bodem ovadil pravici.“ Komaj je to izgovoril, prijezdili so trije konjiki njegovega polka memo eiganov. Polkovnik jih pokliče in ukaže dvema na straži ostati pri ciganih, a tretjega pošlje v bližnje mesto po žandarje. Dve uri kasneje so bili cigani vže v ječi zaprti, ker se je pokazalo, da se brez vsega dela klatijo po svetu ter se ne morejo nikakor izkazati, s čim si služijo kruha. Pri sodnjem izpraševanju so tudi pripoznali, da so dečka ukradli, a niso mogli povedati kje? Deček ni znal ničesar povedati o sebi, razven to, da mu je imé Rudolf in da njegova mati stanuje v jako lepeji hiši. Ker se je polkovniku deček zelo smilil, prosil je gospôsko, da bi ga smel pri sebi obdržati in zanj skrbeti, dokler se mu ne oglašé njegovi pravi stariši. Gospôska je tej prošnji rada ustregla.

Ker je bil polkovnik Brankovič vže star mož in zaradi starosti ni mogel več opravljati težavne vojaške službe, prosil je za odslužno vojaško pismo, katero se mu je tudi dalo. Stopivši iz vojaške službe, podal se je s svojim varovancem Rudolfom na Tirolsko, kjer je imel nekaj posestva. Od tukaj je pisal na vse strani, da bi našel Rudolfove stariše, a bilo je vse zamán. Rudolf je moral ostati pri „strijeu Brankoviču“ — takó je namreč imenoval svojega dobrotnika. Polkovnik, ki je bil jako dobra duša, trudil se je mnogo, da bi Rudolfa odgojil v vseh potrebnih vedah, v ljubezni do bližnjega in v strahu božjem.

Dvajset let je preteklo od óne dôbe, ko je bil Rudolf še pri ciganih. A zdaj je bil vrl in krepák mladeneč, nadarjen z vsemi lepimi krepóstmi uma in srcá. Oskrboval je posestvo svojega dobrotnika z največjo pridnostjo in stregel staremu polkovniku s toliko skrbjó, kakor da bi mu bil pravi oče.

Prišli so hudi časi čez Tirolsko. Cesar Napoleon je dal to deželo Bavarcem. Ali z bavarsko vlado nezadovoljni in vže od nekđaj svojemu cesarju vedno zvesti Tirolei so se vzdignili ter pod vodstvom hrabrega Andreja Hofer-ja krepko borili proti sovražniku. Da bi ne prišlo vse v roke lákomih Francozov, sklenil je polkovnik Brankovič pobégniti s svojim Rudolfom iz Tirolskega. Kakor sklenil, tako je tudi storil. Na pobégu ga je spremljal najpred njegov zvesti sluga Jarnej. Ko sta bila vže preko meje, šla sta v bližnjo vas k nekemu krčmarju, ki je bil vže iz poprejšnjih let polkovniku za izkazane mu dobrote veliko hvale dolžan. Pri tem krčmarju sta hotela iskati zavetja in pričakovati Rudolfa, ki bi bil imel nekoliko dni pozneje priti. Rudolf je namreč moral po odhodu svojega dobrotnika še nekatere najpotrebnejše stvari v red spraviti in potlej še le po stranskih potih skušati, da pride preko deželne meje, katero dela reka Ina. V somraku tretjega dne je srečno prišel do meje. Tu je bila zdaj največja nevarnost za njega, ker mu je bilo treba iti memo francoskih straž. Ali Bog ga je čuval in srečno se je priplazil do reke Ine, kjer se je skrila v grmovje ter čakal, da bi po noči preplaval reko. Mnogo ur je preteklo, predno je nastopila noč in pokrila zemljo s svojim temnim plaščem. Rudolf se je v gorečej molitvi priporočil Bogu, da bi ga čuval in pripeljal k njegovemu dobrotniku. Ves udan v voljo božjo skočil je potem v globoko reko, da bi jo preplaval. Ali štropot, ko se je zagnal v vodo, slišal je francoski vojak, ki je stražil mejo. Ta je takój poklical svoje tovariše, in v tem hipu so obsipale sovražne krogle ubozega Rudolfa na desno in levo. Ali debela temá, ki je ležala to noč po zemlji, ni pripustila vojakom, da bi bili vzeli Rudolfa boljše na oko, in tako je Rudolf srečno priplaval na óno stran reke, kjer se mu ni bilo treba ničesar več bati. Še le, ko je nekaj časa dalje hodil, začutil je v desnej rami skelečo bolečino, in kri se mu je prikazala skozi premočeno obleko. Krogla francoskega vojaka ga je bila ranila. Hitro je stopal Rudolf dalje, da bi, kolikor mogoče, poprej prišel v vas, ki je ležala pred njim na lepej ravnini. Ali roka je Rudolfu vedno bolj krvavela, preveč je vže izgubil krvi, in tudi hoja po težavnih potih, po katerih se mu je bilo skrivati, vzela mu je toliko moči, da je popolnem opešal ter ni mogel več dalje. Onemogel se je zgrudil na tla. V vási so slišali óno streljanje francoskega vojaka, ali nihče se ni zménil za to, ker v ónej dóbi ni bilo to prav nič nenavadnega.

Na skrajnem konci prijazne vasice, ob potu proti reki, stala je visoka, v starinskem zlogu zidana graščina. Ta graščina je bila svojina grofice Ane Ledinskijeve, ki je vže jedno leto živela na tem tihem kraji. Zaradi njene ljubeznjivosti in velike radodarnosti so jo ljubili in spoštovali vsi, ki so jo poznali. Poprej je živela v Sleziiji, kjer je izgubila sina jedinca, ki je bil njeno jedino veselje. Še kot deček se je igral necega dné ob bregu ondotne reke, padel v vodo in — utonil. Tako je vsaj pripovedovala dečkova nemarna varuhinja. Nihče ni mogel najti dečkovega trupla. Od istega osodepolnega dne je bila grofica še radodarnejša siromakom in vsem, kateri so njene pomoči potrebovali. Iz Sleziije se je preselila na svojo graščino, ki jo je imela blizu Tirolske meje v priprostej vasici. Tu je bila tolažba in pomoč siromakom. Njena ljubezen do bližnjega je bila znana po vsej okolici. Tudi ona je slišala v pretečenej noči streljati iz sovražnih pušek. Brž, ko se je zdanilo, šla je

s svojim služabnikom gledat, ako je kje kake pomoči treba. Komaj dobre četrť ure od graščine našla sta ranjenca ob cesti ležati. Rudolf se je bil v tem toliko zavedel, da si je odpasal meč, ali na nogi ni mogel zaradi slabosti. Hlapec je moral hitro v graščino po nosilnice, a grofica je sama izmila ranjencu krvavečo rano in mu jo obvezala. Ranjeni Rudolf je začel pripovedovati svoj dogodek po noči, ter je pristavil, da je zdaj ravno na potu k „striju Brankoviču“, ki stanuje tukaj v vási v nekej krčmi. To rekši, popustile so ga zopet moči, padel je znak in huda mrzlica se ga je lotila. Prenesli so ga v graščino. Kmalu je stal tudi polkovnik Brankovič pri njegovej postelji in se je s solzami v očeh zahvaljeval plemenitej grofici za toliko človekoljubnost, ki je rešila življenje njegovemu Rudolfu. A grofica mu je odgovorila: „Jaz izpolnujem le besede Gospodove, ki se glasé: Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.“ Zdaj sta se stari polkovnik in grofica jela pogovarjati o poprejšnjih časih. Grofica mu je pripovedovala o žalostnej osodi svojega sina Rudolfa, ki je bajè utonil v otročjih letih, a polkovnik je zopet njej pripovedoval vse dogodke o svojem Rudolfu. „Vsa pozvedovanja so bila zamán,“ rekel je polkovnik svoj govor okončavši, „ker pri Rudolfu ni bilo najti nobene stvarce, s katero bi se moglo priti na sled njegovim starišem, razven medaljóna, v katerem je hranjena podoba neke odlične gospé, bajè njegove matere.“ — „O, prosim! pustite mi, da vidim to podobo!“ zavpila je grofica, kakor da bi slutila nekaj posebnega. „O Bog! ali je mogoče, da bi bil tako dobrotljiv proti meni ubogej materi?“ Polkovnik je otišel v drugo sobo k ranjenemu Rudolfu, snél mu je medaljon z vratú in ga prinesel grofici, da ga vidi. Kadar je grofica medaljon zagledala, na glas je zavpila: „O Bog moj! Prečudna so tvoja pota in nezapopadljiva. On je! Moj Rudolf je! Poglejte, gospod polkovnik, to je moja podoba iz óne dóbe, in tukaj“ — pritisnila je medaljon ob neko majheno skrivno zmét, in odprl se je drug predalček — „tukaj vidite podobo mojega supruga, kateri je umrl pred desetimi leti.“ — Z največjo ljubeznijo in skrbjo je zdaj grofica stregla ranjenemu Rudolfu, dokler ni popolnem ozdravel. Potem mu je polkovnik razodel veselo skrivnost, in srečen sin je ležal v naročji presrečne matere. Solzé veselja in hvaležnosti do Boga so zablestéle v tem preveselem trenutku v očeh dobrega polkovnika, starega Brankoviča. In da bi se nikoli ne ločil od svojega ljubljenca, sklenilo se je, da naj polkovnik prodá svoje posestvo ter ostane ves čas svojega življenja v grofovskaj družini. To se je tudi zgodilo. Stari polkovnik Brankovič je prodal svoje posestvo in se preselil v graščino bogoljubne grofice Ledinskijeve, kjer se mu je dobro godilo do smrti. Mir in sreča je odslej obsevala to trojico dobrih in bogoljubnih ljudi. A grofica je po večkrat dejala sinu: „O sin moj ljubi! ne skopaj z dobrotami, ker dobri Bog v nebesih, ki ti jih je vže tisočkrat povrnil na zemlji, pripravil ti je še mnogo večjo in lepšo srečo na ónem svetu v nebesih.“

(Poslovenil Iv. Tomšič.)